

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af jordbrug m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 90) findes i tidenden sp. 2162, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 515).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Chr. Thomsen: Da mit partis ordfører, hr. Chr. Rasmussen, ikke kan være til stede, skal jeg gøre et par bemærkninger om dette lovforslag.

Udvalget har modtaget en henvendelse fra De samvirkende danske Husmandsforeninger om, at der ønskes større beløb til køb af jord fra landejendomme i fri handel. De ønskede også større beløb til drivhuse, når landbrug overgår til gartneri. Desuden har man i udvalget diskuteret spørgsmålet om, hvorledes man vil administrere efter 14. alm. vurdering.

Udvalget har ikke taget endelig stilling til disse spørgsmål, men ønsker trods de rejste problemer lovforslaget vedtaget, som det er fremsat. Når man gør det, skyldes det ikke mindst administrative grunde, idet vi mener, det ikke er for tidligt at få lovforslaget vedtaget. Men det skyldes også, at vi alle i udvalget forventer, at tiden inden længe vil være moden til en mere samlet drøftelse af alle de jordlove, der vedrører landbruget.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Jeg takker udvalget for den enstemmige indstilling. Må jeg i anledning af hr. Chr. Thomsens bemærkninger sige, at jeg er helt enig i udtalelsen om, at vi må have de spørgsmål, som er tilgæet udvalget, behandlet i en større sammenhæng. Jeg håber også, så snart landbokommissionen er færdig med gennemgangen af det arbejde, den er i færd med, at kunne få lejlighed til at lægge op til en samlet drøftelse af disse problemer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-13 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse.

(Lovforslaget (nr. 179) findes i tillæg A. sp. 3649, fremsættelsen i tidenden sp. 3324).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Hans Hækkerup: I indledningen til bemærkningerne gør indenrigsministeren nogle betragtninger gældende, som jeg gerne vil hæfte mig lidt ved, idet han nemlig siger, at der i sammenslutningerne var enighed om at søge etableret et fælles lønorgan, der på den ene side skulle kunne tilgodese kommunernes interesse i den bedst mulige varetagelse af løn- og ansættelsesproblemer og på den anden side åbne mulighed for en vis indflydelse fra statens side med hensyn til offentlig ansættelses vilkår.

Den sidste målsætning har ministeren jo frafaldet, og det kan jeg i og for sig godt forstå, fordi — som ministeren senere gør opmærksom på — man jo i fællesudvalget ikke havde tænkt sig, at de ministerielle repræsentanter skulle have nogen særlig indflydelse, ikke i realiteten i hvert fald. Ministeren er derfor opmærksom på, at det kunne pådrage ham et uheldigt skær af medansvar for de beslutninger, der blev truffet i lønningssnævnet. Det kan jeg altså godt forstå, og det kan jeg tiltræde.

Derefter vil jeg gerne pege på en enkelt kryptisk bemærkning i bemærkningerne til lovforslaget, hvor man peger på, at der på lønområdet har været en sådan udvikling i almindelighed, at behovet for en koordination af lønpolitikken de forskellige kommunegrupper imellem har vist sig stadig mere påtrængende. Det er helt rigtigt. Det er så rigtigt, som det er sagt. Jeg har

[Hans Hækkerup.]

erfaring for det; jeg har jo i 3 $\frac{1}{3}$ år været indenrigsminister, og jeg havde i den tid anledning til at føre en enkelt lønforhandling med kommunerne. Jeg slap altså ganske godt fra det, naturligvis, det gør jeg jo altid, men jeg gjorde det på den måde, at jeg delte og herskede, og det var naturligvis meget lidt tilfredsstillende. Jeg kunne have godkendt det, det er klart, og jeg kunne lade være med at godkende det. Jeg delte og herskede.

Forhandlingerne i fællesudvalget for kommunernes lønudvalg resulterede jo i enighed om en række beføjelser for de kommunale lønningsnævn. De sammensættes ifølge lovforslaget efter indstilling fra amtsrådsforeningen, købstadkommunalforeningen osv., alle disse kommunale organisationer, hvoraf dog havnene er udgået, bortset fra det tilfælde hvor kommunalbestyrelsen er havnemyndighed. Jeg ser, at fællesudvalget har udarbejdet udkast til en vedtægt for kommunernes lønningsnævn. Jeg vil gerne bede om, at udvalget får denne lønningsvedtægt at se. Jeg tror, den kan besvare en række af de spørgsmål, som jeg vil tillade mig at stille under denne første behandling, f. eks. om hvor stort lønningsnævnet skal være, hvor store de to afdelinger skal være, og hvordan medlemmerne skal udnevnes, om det er på tid eller for bestandig. Det sidste vil jo være det værste, når man ser hen til, at ministeren har foreslået, at lønningsnævnet selv skal komme med indstilling om sine lønningsvilkår.

Nu ser jeg, at man har delt lønningsnævnet i to afdelinger, nemlig en for hovedstadsområdet og en for provinsen. Det synes jeg i og for sig er en tiltalende idé, men alligevel synes jeg ikke, den er helt tiltalende. For hvad bliver resultatet af det? Det bliver vel, at vi får to løniveauer, det ene i hovedstaden og det andet i provinsen, og det er vel næppe det, der har været meningen. Navnlig fordi jeg ser, at der skal arbejdes i to afdelinger, og at kun den afdeling, som har direkte med området at gøre, får indflydelse på lønfastsættelsen i området. Derfor tror jeg i og for sig, at det er nok en idé, man bør overveje i folketinget, inden man accepterer den.

Med hensyn til de beføjelser, lønningsnævnet får, er det klart, at man helt

delegerer myndigheden fra kommunalbestyrelserne og fra de kommunale sammenslutninger til denne afdeling af nævnet. Det forstår jeg i og for sig godt, idet baggrunden jo må være, at man har villet søge frem til, skal vi sige en vis udjævning af de kommunale lønninger. Om man opnår det, det tvivler jeg på. Der står nemlig i bemærkningerne, „og på grundlag heraf“ — man tager det altså til overvejelse — „fastsætter nærmere retningslinjer for gennemførelsen af sådanne ændringer i kommunerne.“ Det er en oplagt beføjelsesdelegation, som jeg vel nok vil stille mig lidt tvivlende over for rigtigheden af.

Så ser jeg, at lønningsnævnets afdelinger ingen ret har til at indtræde som part i faglige forhandlinger. Det forstår jeg meget vel, fordi kommunalbestyrelserne vel må forbeholde sig at føre disse forhandlinger på eget ansvar. Sådant opfatter jeg det i hvert fald.

Når det så hedder i bemærkningerne: „En afdeling kan dog beslutte at henskyde en nærmere angiven sag eller gruppe af sager til beslutning i det samlede nævn“, så har jeg forstået det således, at det skal man i og for sig gøre. Der kan kun træffes beslutning i det samlede nævn, selv om den afdeling, som ikke er direkte impliceret i sagen, har en yderst begrænset beføjelse til at pege på de konsekvenser, som man i afdelingen ikke har været opmærksom på.

Det fremgår yderligere af bemærkningerne, at man har forhandlet med bl. a. lønningsministeriet. Jeg må opfatte det sådan, at ministeriet for statens lønnings- og pensionsvæsen har accepteret dette forslag. Det kunne i og for sig undre mig, når jeg henser til, hvordan lønningsministeren undertiden har optrådt i det foregående.

Må jeg dernæst sige, at jeg er helt enig, når indenrigsministeren i bemærkningerne til lovforslaget siger, at „tilsynets karakter af en efterfølgende godkendelse (eller nægtelse af godkendelse), . . . har dernæst i praksis regelmæssigt udelukket, at tilsynsmyndighederne kan sætte deres præg på udformningen af lønordninger og derved hindre, at en aftale på et område får uønskkelige konsekvenser på andre felter“. Det er jeg helt enig i. Det er også min erfaring, at det har man som indenrigsminister ingen mulighed for at gøre, og jeg

[Hans Hækkerup.]

forstår, at det ønsker man heller ikke at have, hvad jeg helt kan tiltræde. Jeg synes nok, det er letsindigt at delegere beføjelser i det omfang til lønningsnævnene og lønningsnævnens afdelinger, som man gør.

Må jeg dernæst sige, at der er endnu en kryptisk bemærkning i bemærkningerne til lovforslaget, idet der står, at det har „været en afgjort forudsætning for alle parter“ — og det vil bl. a. sige ministeriet — „at der med henblik på den fornødne koordinering skal etableres en nær kontakt mellem lønningsnævnet og de statslige lønningsmyndigheder.“ Hvad ligger der i denne kryptiske bemærkning? Ligger der dette, at lønningsministeriet har et egentligt veto? Det kan jeg ikke tænke mig. Det kan slet ikke forenes med dette lovforslags øvrige karakter, som jo stærkt understreger det kommunale selvstyre på dette område, hvad jeg også er enig i.

Derimod kniber det for mig at forstå, at man har ønsket at bøje sig for fællesudvalgets forslag, hvor det drejer sig om fastsættelsen af vederlag og lønninger til nævnets medlemmer. Hvis forholdet er dette, at der er tale om, skal vi sige, en udnævnelse på tid af nævnets medlemmer, er det jo en farlig bestemmelse, og endnu farligere bliver det, hvis man simpelt hen udnævner dem for bestandig, hvad jeg nu ikke tænker mig at man finder på at gøre. Nu hæfter jeg mig ved, at ministeren ikke i lovtæksten har optaget en tilsvarende bestemmelse, men jeg forstår, at bemærkningerne på dette område er bindende.

Må jeg endelig afsluttende sige, at jeg ved ikke, om det er fremgået af denne ordførertale, men i princippet er jeg villigt stemt over for lovforslaget, fordi jeg meget vel forstår indenrigsministerens bevæggrunde til at komme med det. Det er et område, hvor han har måttet føle sig særdeles hjælpeløs i fortiden, og hvor han ikke ønsker, at dette skal gentage sig i den tid, der kommer.

Stæhr Johansen: Om ikke i modsætning til hr. Hans Hækkerup vil jeg gerne sige, at jeg både i princippet og i realiteten er velvilligt indstillet over for det foreliggende lovforslag. Lovforslaget drejer sig jo formelt kun om en ændring af § 67 i loven

om kommunernes styrelse, men ændringen er — det vil jeg gerne have lov til at understrege — af meget stor betydning for kommunerne, idet den muliggør en ny ordning, hvorefter statens tilsyn med lønnings- og ansættelsesforhold for kommunernes tjenestemænd ophæves og overgår til et fælles kommunalt lønningsnævn, hvis virksomhed omfatter alt personale i kommunernes tjeneste. Jeg betragter dette som et led i bestræbelserne for at give lokalstyret en større indflydelse fremover, på samme måde som den øvrige kommunallovgivning, vi beskæftiger os med, vil gøre det.

Men ud over dette rent formelle indeholder lovforslaget reelt noget mere. Jeg skal her særlig pege på bestemmelsen om, at lønningsnævnets medlemmer beskikkes af indenrigsministeren efter indstilling af de kommunale organisationer samt Københavns og Frederiksberg kommuner. Reglerne for indstillingsretten kan dog ændres af ministeren, der endvidere er bemyndiget til at fastsætte de nærmere regler om nævnets sammensætning og virksomhed efter forslag fra de organisationer og kommunalbestyrelser, der har indstillingsretten. I virkeligheden omfatter behandlingen af dette lovforslag en gennemgang af det udkast til vedtægt for kommunernes lønningsnævn, som er refereret i bemærkningerne til lovforslaget. Dette vedtægtsudkast er udtryk for, hvad man har kunnet enes om i de organisationer, der repræsenterer landets kommunalbestyrelser, og det er min opfattelse, at der skal vægtige grunde til for at foretage ændringer heri — et synspunkt, som jeg håber deles af ministeren.

Jeg synes, det er rimeligt, at nævnets medlemmer beskikkes af ministeren, når man tænker på, at nævnet skal udøve en offentlig myndighed med godkendelsesbeføjelser over for andre myndigheder. Men jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil opfatte organisationernes indstilling som et bindende grundlag for sine beslutninger desangående. For konsekvensen heraf må vist være, at ministerens reelle beføjelse begrænses til den situation, at den nuværende organisationsinddeling ændres i forbindelse med gennemførelsen af kommunalreformen.

Med hensyn til selve reglerne skal jeg fremhæve et par hovedsynspunkter. Det er

[Stæhr Johansen.]

en kendt sag, at der fra de kommunale personaleorganisationers side har været en vis frygt for, at organisationernes forhandlingsret med den enkelte kommune ville tabe sit indhold. Det er dog mit indtryk, at denne frygt, som er kommet til udtryk i personaleorganisationsblade — det er særlig i København og på Frederiksberg, der jo har selvstændige organisationer — måske er noget modificeret af den kendsgerning, at der har været et godt samarbejde mellem kommunerne og personaleorganisationerne. Man må også i denne forbindelse erindre sig, at man hidtil har haft indenrigsministeriet som tilsynsmyndighed i alle disse lønproblemer, og jeg vil da ikke tro, at det nye lønningsnævn vil være vanskeligere at have med at gøre for indenrigsministeriet, end tilfældet har været for ministeriet før i tiden.

Under forhandlingerne om udkastet til vedtægten for kommunernes lønningsnævn har det i sin tid fra flere sider været fremført, at dannelsen af et enhedsnævn ville være at foretrække. Man bøjede sig imidlertid for den kendsgerning — hr. Hans Hækkerup var lidt inde på det — at der vitterligt er visse principielle forskelle mellem de lønsystemer, der anvendes i København, og dem, der anvendes uden for hovedstadsområdet. I vedtægten er det derfor foreslået, at lønningsnævnet deles i en hovedstadsafdeling og en provinsafdeling, men det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, at nævnet kan arbejde samlet om de opgaver, hvor det er praktisk muligt. Jeg er i modsætning til hr. Hans Hækkerup, hvis jeg forstod ham rigtigt, enig i denne deling, og jeg tror også, at alle, der har deltaget i disse forhandlinger, har været enige om det, for der er jo store forskelle; tænk blot på huslejen, og i øvrigt er der også i de personlige kommuneskatter forskel på hovedstadsområdet og provinsområdet. Endelig er der selv inden for hovedstadsområdet store forskelle i levevilkårene; jeg har den glæde at kunne kon-

statere, at Frederiksberg kommune er det område, der er billigst i enhver henseende i hovedstadsområdet. Der er altså forskelle, og det er disse forskelle, man må tage hensyn til, når man skal forhandle. Jeg er derfor for mit vedkommende enig i de betragtninger fra ministerens side, som finder udtryk i lovforslaget.

Selv om jeg således kan tilslutte mig ordningen, kan jeg dog ikke tilbageholde en bemærkning om, at det måske kan være uheldigt, at flere organisationer skal være fælles om et antal repræsentanter, og det er da heller ikke udelukket, at det af hensyn til en fælles optræden fra hele den offentlige sektors side ville være heldigt, om der var repræsentanter for staten med. Det blev også drøftet, dengang man arbejdede for inden for kommunernes organisationer at få dette lønningsnævn; det viste sig jo, at det ikke var muligt. Jeg har imidlertid bemærket, og det betragter jeg som noget positivt, at det er ministerens hensigt at etablere en nær kontakt mellem lønningsnævnet og de statslige lønningsmyndigheder. Spørgsmålet er så, om det er nok, men det er i hvert fald et teknisk spørgsmål, som jeg mener kan drøftes i det udvalg, der formentlig bliver nedsat.

Så er der et enkelt forhold, der har skabt nogle problemer under disse forhandlinger, og det er spørgsmålet om Sygehusforeningen. Man kan næsten sige, at Sygehusforeningens fornemste opgave har været at have lønforhandlingerne. Men da nu amterne kommer til at føre disse forhandlinger, hvad der er naturligt efter den nye kommunallovgivning, er det lige så naturligt, at Sygehusforeningen glider ud. Der rejser sig imidlertid det spørgsmål, at hvis dette lønningsnævn, hvad jeg håber, kommer til at virke, således at det får en vis indflydelse på den nye kommunale opbygning, så bliver der en periode, hvor sygehusenes interesser ikke fuldt ud dækkes af amterne. Derfor vil jeg spørge ministeren, om man har overvejet at lade Sygehusforeningen være med f. eks. indtil ikrafttrædelsesdatoen for kommunal-

[Stærk Johansen.]

reformen den 1. april 1970. Det er i hvert fald også et spørgsmål, som vi kan drøfte i udvalget, for det er givet, at der er et problem på dette område.

Jeg har kun villet pege på nogle ganske få af de problemer, som lovforslaget rejser. Jeg synes, det er problemer, som vi meget hurtigt kan få afklaret i det udvalgsarbejde, som kommer. Jeg vil gerne til slut endnu en gang understrege, at det er et område, der er af stor vigtighed og betydning for kommunerne, og jeg kan i hvert fald tilsige mit partis støtte til en velvillig og hurtig behandling af lovforslaget.

A. Chr. Andersen: Lovforslaget går jo ud på at etablere et lønningsnævn til at varetage kommunernes interesser i forhold til de ansatte i kommunerne. Det oprettede nævn skal kunne træffe bindende aftaler med faglige organisationer. Under lønningsnævnet skal sortere alle sager vedrørende lønninger i kommunerne, og det vil sige ikke alene for de tjenestemandsansatte, men også for andre ansatte. Nævnets medlemmer beskikkes af indenrigsministeren efter indstilling af de kommunale organisationer samt af Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser. Et ønske fra fællesudvalget for kommunernes lønudvalg om, at lønningsnævnet skulle tiltrædes af to af ministeren udpegede repræsentanter uden stemmeret, er dog ikke medtaget i forslaget. De af kommunerne udpegede repræsentanter får således alene ansvaret for de aftaler, der skal træffes på det kommunale lønområde. Nævnets medlemmer får således også det fulde ansvar for, at lønningerne på det kommunale område koordineres med lønningerne på det øvrige offentlige område.

Det synes i øvrigt at være hensigtsmæssigt at lovfæste den praksis, der igennem adskillige år har været udøvet på lønområdet gennem de kommunale lønudvalg, til hvem de kompetente myndigheder har overladt forhandlinger m. v. vedrørende lønforhold i kommunerne. Det må også være rigtigt at lade nævnene komme til at virke ved de forhandlinger, der skal finde sted nu i foråret. Derfor kan det tiltrædes, at indenrigsministeren kan bestemme, at nævnets virksomhed kan begynde før styrelseslovens ikrafttræden, som jo først sker pr. 1. april 1970.

Jeg skal i øvrigt ikke her ved første behandling gå ind på nærmere enkeltheder. Jeg kan på mit partis vegne tiltræde forslaget, der vil betyde en forenkling af administrationen ved fastlæggelsen af lønforholdene i kommunerne samt muliggøre, hvad de tidligere ordførere har været inde på, en bedre koordinering af de kommunale lønninger inden for de forskellige kommuner og kommunetyper.

Lindegård Rasmussen: Det fremgår af ministerens fremsættelsestale, at når det foreliggende lovforslag fremkommer nu, skyldes det, at der, da den nye styrelseslov behandlede, foregik forhandlinger de kommunale sammenslutninger imellem om muligheden for at etablere et fælles lønorgan, der på en mere hensigtsmæssig måde end efter de gældende regler kunne varetage tilsynet med kommunernes løn- og ansættelsesforhold. Jeg synes, at denne forklaring på, at vi får forslaget nu, er særdeles acceptabel.

Det fremgår da også af lovforslagets bemærkninger, at de kommunale sammenslutninger er nået til enighed om en løsning af dette spørgsmål. Det af fællesudvalget for kommunernes lønudvalg udarbejdede forslag har herefter været forhandlet mellem indenrigsministeriet, ministeriet for statens lønnings- og pensionsvæsen og ministeriet for offentlige arbejder på den ene side og på den anden side de i lønudvalget repræsenterede kommunale sammenslutninger og kommunalbestyrelser.

Det principielle i det foreliggende forslag er da, at de nugældende regler for ansættelse, afskedigelse, pensionsvilkår m. v. for kommunale tjenestemænd, der indeholdes i den hidtidige lønnings- og pensionsvedtægt, som stadfæstes af tilsynsmyndigheden, ændres derhen, at løn- og øvrige ansættelsesvilkår for personale i kommunal tjeneste fremtidig skal godkendes af et lønningsnævn, hvis medlemmer beskikkes af indenrigsministeren efter indstilling fra en række centralt placerede kommunale sammenslutninger og organisationer. Jeg skal ganske kort sige, at set i lyset af den stedfundne udvikling på hele dette område af den kommunale forvaltning må jeg mene, at sigtet med den påtænkte lovændring af styrelsesformen er rigtig. Der kan måske, som tidligere ordførere har været inde på, være detaljer at

[Lindegård Rasmussen.]

afklare nærmere hen ad vejen; det går jeg ud fra der vil blive mulighed for i udvalget, og det radikale venstre kan derfor tilsige sin velvillige medvirken til lovforslagets fremme.

Ove Munch: SF's ordfører i denne sag, hr. Krog Hansen, er forhindret i at være til stede og har derfor bedt mig sige, at selv om SF ikke har nogen bemærkninger til de foreslåede ændringer af loven om kommunernes styrelse, vil hr. Krog Hansen forbeholde sig at rejse forskellige tanker i udvalget. Det drejer sig bl. a. om antallet af medlemmer i kommunalbestyrelserne og om adgangen til indførelse af magistratsordninger.

Indenrigsministeren (Poul Sørensen): Jeg takker for den modtagelse, lovforslaget har fået her ved første behandling. Jeg kan understrege, at der jo forud for det foreliggende lovforslag er gået mange forhandlinger på kryds og tværs, kan jeg sige, inden man er nået frem til den form, forslaget har fået.

Hr. Hans Hækkerup anbefalede mig — og det takker jeg for — arbejdsformen del og hersk. Den havde hr. Hans Hækkerup som tidligere indenrigsminister haft megen glæde af, og det er da vist også meget nødvendigt for at komme igennem med mange af disse vanskelige ting.

Jeg vil gerne bekræfte, at man i det udvalgsarbejde, som nu skal foregå, vil kunne holde sig til den vedtægt, der er udarbejdet, og som på mangfoldige måder vil kunne besvare de spørgsmål, der kan stilles.

Det er rigtigt, at der foreligger vanskelige problemer her med kommunerne på den ene side og personaleorganisationerne på den anden side. Problemet er at finde det balancepunkt, som er rimeligt og rigtigt, og jeg tænker selvfølgelig her på, hvem der juridisk binder til syvende og sidst i de forhandlinger, som enhver må føre, når det drejer sig om lønnens fastsættelse. Dette har i høj grad været forhandlet med lønningministeriet, vi har haft mange samtaler og forhandlinger om udformningen af det, og jeg kan bekræfte over for hr. Hans Hækkerup, at disse forhandlinger er ført på en sådan måde, at begge ministerier står

bag ved det lovforslag, som nu er fremlagt. Der har selvfølgelig, som forskellige af talerne har været inde på, været et problem om formen, man har fundet, hvorefter statens repræsentanter i forhold til tidligere tider trækker sig lidt tilbage, kan man sige. Men alt, hvad der foreligger for mig om disse problemer, siger mig, at det ikke bliver nogen svækket stilling, staten får her. Statens muligheder for at forhandle — og det er jo det, det drejer sig om — med de kommunale organisationer igennem nævnet består fortsat. Vi har aldrig haft mulighed for fra statens side at øve flertalsindflydelse i disse forhandlinger, og således har det heller ikke skullet være. Men jeg kan bekræfte, at vi mener, at hvor statens synspunkter skal frem og understreges, dér vil der være mulighed for det.

Jeg takker også andre ordførere for de bemærkninger, de har gjort. Til hr. Stæhr Johansen, der var inde på forskellige betragtninger, som i særlig grad vil berøre udvalgsarbejdet, kan jeg sige, at jeg godt kan se, at Sygehusforeningen får en særlig stilling. Den har på mange måder været central i lønforhandlingerne med de store interessegrupper, der beskæftiges under Sygehusforeningen, og det er muligt, at vi kan finde en vej frem, sådan at der for Sygehusforeningen, inden amtet overtager samtlige sygehuse og dermed selvfølgelig også forhandlingerne, kan blive tale om en overgangsbestemmelse indtil 1. april 1970.

Jeg takker for behandlingen af lovforslaget her ved første behandling og erklærer mig selvfølgelig villig til i udvalget at stille alle mulige oplysninger til rådighed for arbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til det tidligere nedsatte udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om revisionen af den kommunale inddeling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

(Lovforslaget (nr. 191) findes i tillæg A. sp. 0000, fremsættelsen i tidenden sp. 3499).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Børge Schmidt: Det er med en lille smule betænkelighed, at jeg anbefaler det lovforslag, vi her skal diskutere. I alt fald må det være sådan, at det resultat, vi finder frem til, betyder, at de besparelser, den hidtidige mælkeordning har givet os, bevarer, og, hvad der ikke mindst er væsentligt, at der også fortsat er en effektiv mulighed for at distribuere og købe friske mælkeprodukter. Den rationalisering af mælkehandelen, der blev gennemført 1940-41, betød, at detailvognsalget blev tilrettelagt på en langt bedre måde end tidligere. Nu kørte der kun én vogn i hvert distrikt, og endvidere blev antallet af mælkesælgende forretninger, der i Storkøbenhavn dengang var 3.500, reduceret ganske betydeligt. I dag er antallet godt 1.300.

Et flertal i det udvalg, der i de sidste 4 år har arbejdet med liberalisering af detailhandelen med mælk, peger på, at folks købevaner er ændret, og at det vil være vanskeligt at hindre, at supermarkeder eller andre større selvbetjeningsforretninger sælger mælk, når der i disse forretninger kan købes alle andre levnedsmidler. Det må man selvfølgelig give udvalget ret i, men jeg har bare sådan en lille, svag fornemmelse af, at man ved at gå så vidt, som udvalget foreslår, og tillade mælkesalg i alle forretninger, der opfylder sundhedsbestemmelsen, kan risikere, at man får tilstande som før 1940, hvilket ganske enkelt ville betyde fordyrelse. Men det kan vi jo tale om og få belyst i det udvalg, som jeg henstiller bliver nedsat.

Foreløbig bevarer man koncessioneringen af engroshandelen, men en opgivelse af denne kunne for alvor betyde en tilbagevenden af tilstande med en helt uhammet konkurrence, som vi kendte det dengang, med et væld af udsalg, opstilling af kølediske osv., og så vil det være for sent at græde over en spildt mælkeordning.

Nok har vi i dag endog mange familier

med køleskab, men der er stadig væk familier, der kun har dårlige opbevaringsforhold for den mælk, de køber. Ligger der ikke i den liberalisering, man stræber imod her, en fare for, at den service, der i øjeblikket udvises i form af udbringning og utraditionelle åbningstider, kunne falde bort? Man er klar over fra regeringens side, at der her ligger et problem. Forslaget om, at bagerier og konditorier uden nogen godkendelse i en overgangsperiode skal have lov til at sælge mælk og fløde på søn- og helligdage, er et udtryk herfor. Det er lidt vanskeligt for mig at se, hvorledes et sådant salg skal kunne begrænses til disse dage. Det vil vistnok kræve et alt for stort administrationsapparat, såfremt man skal kontrollere, om sådanne forretninger ikke sælger den tiloversblevne mælk om mandagen eller måske om tirsdagen med.

I den forbindelse tror jeg det er meget mere vigtigt, at det understreges, at detailvognshandelen med mælk opretholdes, og jeg håber, at man som et led i koncessioneringen pålægger engrosmejerierne fortsat at drive en sådan handel. Den har ikke mindst betydning i de områder, der har spredt bebyggelse, og den har i allerhøjeste grad betydning for visse arbejdspladser.

Jeg er heller ikke helt sikker på, at de overgangsbestemmelser, man foreslår for at bevare mejeriudsalgene, er tilstrækkelige. Jeg vil gerne understrege, at ønsker vi en nem adgang til at købe mælk, så er det ikke nok, at mælk kan købes i supermarkeder og andre steder. Jeg tror fortsat, at vore ismejerier er et meget nødvendigt distributionsled. Men forholdet er vel også det, at en lang række af disse forretninger lokalemæssigt er af en sådan størrelse, at man kun i mindre omfang, måske endda kun i beskeden omfang, kan drage nytte af tilladelse til at have flere varegrupper end forhen. Jeg tror, det er sådan. Det kan naturligvis også være et økonomisk problem med en sådan udvidelse, og forslaget må naturligvis derfor nøje vurderes i udvalget. Jeg tror også, det ville være klogt, om vi i udvalget så på mulighederne for eventuelle erhvervs lån til en eller anden mejeriudsalgsindehaver, således at vedkommende kunne have mulighed for at udvide, eventuelt også på den måde, at vedkommende kunne leje en